

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

Lucianus de ratione

K conscribendæ historiæ, ex
græco in latinum
traductus,

INVICTISSIMO AC GLORIOSISSIMO DI-
uo Maximiliano Romanorū Imperatori Augustissimo,
orbisq; Christiani principi omniū potentissimo foelicissi-
moq; Bilibaldus Pirckheymer Nurembergensis perq;
humiliter se cōmendat,

¶ Qui ludicro seu vero decertaturi sunt praelio, Impera-
tor exuperantissime, anteq; Martis subeant discrimen, ar-
ma expedire, animi vigorem confirmare, corporis robur
exercere, consueuerunt/ vt cum p vsum diuturnum, ac pu-
gnæ simulachrū, iam vires foeliciter experti fuerint, rem
aleæ ita demum recte cōmittere valeāt/ Pariter & me ope
præcium facturū existimaui, si priusq; officiū a Serenita-
te tua mihi demandatū, aggrederer, ingenii periculū fa-
cerem, ac plane experirer, num iussionibus sacratissimæ
Maiestatis tuæ satisfacere, historiāq; ad me transmissam,
faustis eiusdem auspiciis, e sermone græco, in latinū com-
mode vertere possem. Ex omnibus itaq; auctoribus,
Lucianū potissime delegi, scriptorem sane q; acerrimū,
suauem & iocundum, derisorē nō minus falsum, q; lepi-
dum & vrbanum, Sententiarū grauitate insignem, Figu-
ris vero ac structura modulatū & concinnū, quēadmodū
rerum copia foelicem, ac verborum elegantia venustum,
pressum pariter & redundantē, omni deniq; dicēdi vene-
re absolutū & rotundum/ Cuius cōmentarium de ratione
conscribendæ historiæ, ideo transtuli, vt. Clementia tua
ex illo, tanq; præludio quodam, recte de futuris coniectu-
ram sumere posset/ quāuis enī si ad magnitudinem respi-
ciat, opusculū perq; minutulū esse videat, longe tamen
plus in recessu cōtinet, quā aperta fronte polliceat/ gem-

46-12-17-707.

tis, historiãmq; præter modum fabulis, laudib⁹, ac reliq̃
 adulatione condieris forſitan eam Herculi in Lydia ſimi
 lem efficies, Etenĩ, conſentaneũ eſt, eum te aliquando de
 pictum vidiffe, ſeruiẽtẽ Omphalæ, & habitu admodum Hercules
Omphalæ
ſeruiens
 enormi inſtructũ. Illam quidẽ Leonis pelle circũ amiãtã,
 manuq; clauam geſtantẽ, ac ſi Hercules eſſet, illum vero
 Crocoto ac purpura indutũ, lanam diuidentẽ, ac ab Om
 phale plagas ſandalio ſuſcipientẽ. Et quod eo in ſpecta
 culo turpiſſimũ erat, dei virilitas, lacinioſa, fluida, & in
 cincta veſte, indecore effeminabat, ¶ Quinimo, ſi multi
 forſitan hæc tua laudabũt, at pauci illi (quorũ tu iudiciũ
 aſpernaris) admodum ſuauiſſime, & ad ſacietatẽ uſq; ride
 bũnt, cũ rem tam vecordẽ, inelegantẽ, ac male cõglutina
 tã aſpexerint. Quod enĩ vniuſcuſq; propriũ, id quoq; Quod vni
uſcuſq;
pprium id
quoq; de
corum.
 pulchrum eſt, ſi vero illud immutaueris, id ipſum præter
 uſum indecorũ fiet ¶ Omitto q̃ aliquãdo laudes delecta
 biles exiſtũt, maxie laudatis, at aliis moleſtæ, potiſſimũ
 ſi modũ exceſſerint, quẽadmodũ a multis fieri ſolet, qui
 vt beniuolentiã a laudatis venentur, tam diu eorum lau
 dibus immorantur, donec adulationẽ penitus manifeſtã
 reddãt, haud enĩ iuxta artem id facere norũt, neq; aſſen
 tationẽ adũbrare callent. Sed vehemẽter iſtantes, cũ cõ
 pturbate, indecore, ac nude effutiunt, adeo, vt nec illud
 (cuius deſiderio maxime tenentur) conſequi valeant. Si
 quidem ii, qui ab illis laude afficiũtur, ingenti eos proſe
 quuntur odio, ac tanq̃ aduſatores auerſantur, ſapienter
 quidem rebus ſuis cõſulentes, precipue ſi animo prediti
 ſint virili. Quẽadmodum Ariſtobolo cõtigit. Is enĩ, cum Adalato
res.

Ariſtobo
lus.
 Allexãdri ac Pori certamẽ cõſcripſiſſet ſingulare regi po
 tiſſimũ hunc cõmentationis locũ recitabat. Etenĩ exiſti

Allexan-
dri factū
laudabile.

Dimocra-
tis si vitru-
uio & Stra-
boni credi-
mus

Scriptores
presentes.

Rerū sci-
licet & ver-
borum.

mabat, rem admodū gratam ei se facturum, si res quasdā
strennue ab eo gestas ementitus fuisset, factaq; finxisset
veritate maiora. At ille librū accepit, præcitemq; in vn-
dam deiecit (Nam forte fortuna Hydaspem nauigabant
fluuium) verbaq; talia supaddidit. Sic te quoq; Aristo-
bole submergi oporteret, tali duello pro me deppugnan-
tem, elephantosq; iaculo vnico cōficientē. Maxime vero
indignatio illa Allexandrū decebat, qui nec antea Archi-
tecti audaciā tulerat, pollicētis se Athon in ipsius imagi-
nem formaturū, montemq; ad regis similitudinē transfi-
guraturū. cōfestim enī adulatoriū hominis ingeniū de-
prehendēs, opera illius nec in aliis de hinc rebus vsus est
Vbi nūc in his delectabile remāet; præterq; si quis adeo
stultus existat, vt his laudibus delectetur, quorū redar-
gutiones præsto & ante pedes sunt. Veluti cum homines
deformes, precipue vero mulierculæ pictores admonent
vt sese q̃ pulcherrime depingant. Etenī longe se elegan-
tiores fore existimāt, si fucō copioso facies incrustet, mul-
toq; pharmaco cerusa cōmisceatur. ¶ Tales hodie quoq;
scriptores q̃ plurimi reperiuntur, qui cōmodo pprio ac
vtilitati, quā ex historia se adepturos sperant in seruiūt;
quos tamē odio habere optimū esset. Cum presenti tem-
pore adulatores manifesti & inepti existant, in posterum
vero, vniuersum negotiū excessibus suspectū demonstrēt
¶ si quis omnino delectabile quid, historiæ vniuersæ cō-
miscendū esse arbitratur, alia orationis ornāmēta, quæ cū
veritate iucunda sint, inserere studeat, quæ tamē plurimi
negligentes, ea quæ minime ad rem spectāt, introducere
cōsueuerunt. ¶ Proinde narrare pergā, quæ nup in Ioniā
ac per iouem, in Achaia quoq; pauloante a scriptoribus

marum instar minutissimarum, in quas natura maiestas rerū præcia arctissime includit. Accipe igitur Cæsar fortunatissime, solita tua bonitate tenuis ingenii monumentū. Nam & deo Opti, ac Max: plus voluntatis simplicitas, quàm diuitiarū opulencia, accepta esse solet / cuius te præcipuum amulatorē esse decet, cum eius imaginē in terris repræsentantes, bonisquē nō solum extraneis vniuersos exuperes homines, sed & animi dotibus, virtute scilicet, ac doctrina, cunctis præstes mortalibus. Siquidem verissime affirmare ausim, non solū inter bellicosos impatores te esse doctissimū, verum & inter doctos bellicosissimū nec aliquem æque post magnū illum Alexandrū, ac Cæsarem Iulium militare disciplinā, tam egregie literarū studiis ac te copulasse / rara hæc sceleritas, ac omni auro vix vni aut alteri concessa. Quapropter meo iure facturus mihi videor, si tibi principi fortissimo pariter & eruditissimo, earthacea hæc offerā munera, cum & iam pridem sub te, nō solum in literarū monumentis sudauerim, sed & bellicis funestissimis militauerim, exercitus duxerim, præcipue vero bello Heluetico, auxiliaribus copiis, in subsidium potētiae tuæ a Rep: Nurenbergensi missis, tam equestribus quàm pedestribus vniuersis præfuerim, ac imperauerim. Nemo igitur prudens mihi vicio vertet, si innumeras bonitatis tuæ virtutes ac gloriam, quēadmodum militando, ita & scribēdo imitari, ac reuerēter, sed a longe sectari concupisco / quandoquidem ita a natura comparatum esse videmus, vt principum moribus, frequēter se subditi adaptare cōsueſcant. Audaciam præterea florentissima tua pietas mihi subministrat, quotienscūquē enī te, Nurenbergensis reipublicæ tuæ legatus, reuerēter adeo, tantūquē

numen supplex adoro, nō solum me, vt optimum decet
principē, benignissime audis, sed & gratiosissime, ac mu-
neribus quādoq; donatū, absoluis, ac dimittis/ Quid, q̃
a sacratissima Maiestate tua, honore tam digno sum ho-
nestatus, vt mera indulgentia, motuq; spontaneo, in con-
siliarium domesticū tuum sim ascitus, ac reliquorum vi-
torum tantorum, numero ascriptus, pro quibus omnibus
si grates dignas referre cuperem, penitus nō valerem, &
si possem, fortuna tua amplissima id minime pateretur/
Verūtāme, donec viuentiū censebor nomine, Serenitatis
tuæ præceptis, mādatīs, & iussionib⁹, nō solū humiliter
obsecundabo, sed & perq̃ obsequentē parebo/ Inclyte ac
Pie Cæsar, Victor Fauste, ac Triūphator semp Auguste,

LUCIANI VITA.

Lucianus Samosatensis Sophista, cum Traiani Cæsaris
temporibus, apud Antiochiā Syriæ, causas forenses pa-
rū foeliciter egisset, ad scribendū animū aplicuit. Et quo-
niam, omnia deridendo, nil affirmādo, neq; deis neq; ho-
minibus parcit, Athei nomē sortitus est, & a canibus tan-
dem laceratus esse dicitur: dicta eius præstantiora nō pa-
rum multa, viri Cristianissimi scriptis inferuere propriis,
etsi ille religionis veræ defector, impiusq; extiterit calum-
niator. Doctus alioqui, ac longe saniori mēte dignus, In
presenti vero cōmentario, quanuis subiniciū vt assolet, il-
ludere videatur, illudendo tamē instruit, ac tandem quo-
pacto historia sit conscribenda, ægregie, ac præter cōsue-
tudinē edocet.

QVO PACTO HISTORIA CON- SCRIBI OPORTEAT.

¶ Ferūt Abderitas, formose Philon, Lysimacho regnāte, talem inuasisse morbum, febri acuta ac vehementi confestim sub initiū, populariter cuncti corripiebant. septimū inde circiter diem, nōnullis sanguis multus e naribus pfluens, aliis vero sudor copiosus supueniens, febrem dissoluit, vnde in risum a gritudo illa demū cōuersa est, omnes enī ad tragœdias recitandas impellebant, ac Iambica ad modum vociferantes decantabant. Potissimū vero Euripedis Andromedā lugubri resonabāt carmine, Perseiq; verba accurate enarrabant, refertaq; erat ciuitas vniuersa, pallidis & extenuatis illis, septenariisq; tragœdis. Tu vero diuorum tyranne hominūq; Amor,

Ad philonem quem dā scribit

Et reliqua, sonora quadā voce cantātium. Idq; longo durauit tempore, Donec hyemis ac frigoris supueniēs asperitas, eos a nugis illis tādē absoluit. Huic vero rei Archelaus tragœd9, tūc tps illustris, occasionē pręstitisse mihi videt, qui media æstate, ac vāhemēti calore, ipsis Andromedā recitauerat, Vnde cōplures in theatro febris inuasit, qui inde surgentes postea in tragœdiā delapsi sunt, cū admodum tenaciter eorū memoriæ Andromeda adhereret, Perseusq; cū Medusa, vniuscuiusq; mentem adhuc circumuolaret. ¶ Vt igitur vnū alteri (vt aiunt) cōparem Abderiticus morbus nunc quoq; multos corripuit eruditos, nō q; tragœdias recitent, tolerabilius enī deliraret, si alienis haud malis detinerent Iambis. Sed postq; quæ pedibus versant cōmota sunt, bellum videlicet aduersus Barbaros, cladesq; in Armenia accepta, ac victoriæ crebra, nemo non historiam scribere aggredit, quin potius

Carmē ex
Andromeda Euripidis.

Ob Elemē
torū cōtra
rietatem.
Diogenes
Philippus
macedonū
Rex. Ale
xandri pa
ter.

Lucus iux
ta Corin
thū a mul
titudine cor
nonū arbo
rū sic dictū
Doliū vol
uerē.

Res admo
dū difficilis
historiā
cōscribere.

A fumo &
vnda sum
ptū ex Ho
mero odif
sec li. xii.

Thucydides, ac Herodoti, Xenophontes quoqꝫ nobis
passim emergunt, adeo vt verū esse videatꝫ adagiū illud,
Bellum rerū omniū pater, quandoquidē tot historici vno
impetu pducti sunt, ¶ Hæc igitur O Amice, cum cernerē
& audirē, Sinoponenſis illud in mentem venit. Cum enī
Philippus iam ingruere diceret, Corinthiū vniuerſi ptura
babant, ac negotiis occupati erāt. Aliqui enī arma præ
parabant, quidam lapides transferebant, illi mania refu
ciebant, nōnulli vero ppugnacula firmabant, alii autem
aliud quid vtile subministrabant, quæ cū Diogenes con
tēplaret ac nil haberet quod ageret, nemo enī illius vte
batur opera, succinxit vestem, ingentiqꝫ studio doliū, quo
domus vice utebatur, susqꝫ deqꝫ in Cranio vertere cepit.
Cunqꝫ a familiari quodam, quidnā faceret interrogatus
esset, respondit, dolium voluo, ne solus inter tot operātes
ociari videar, Proinde ego quoqꝫ, o Amice, ne solus intā
garrula tempestate mutus essem, neve tanqꝫ comicū sa
tellitiū, ostitabūdus ac silens ptransirem, recte me factur
rum existimaui, si pro virili pariter quoqꝫ dolinm reuol
uerem, non tamen vt historiā scriberem, siue res gestas
enarrarē, quādoquidē nō tam insignis audaciæ sum ego,
neqꝫ tu quid tale de me verearis, Noui etenī quā ingēs sit
periculū, si quis psaxa voluat, præsertim tam fragile do
liolum, quale illud meum est, nō admodum firmiter ope
re figurari decoctū, mox etenī vt minuto illideret lapillo
colligere testas cogeret, ¶ Quidnā igitꝫ decreuerim regris
scz, vt ipse tutus, ac extra teli iactum cōstitutus, belli par
ticeps fiam, et tibi singula enarrem, consultoqꝫ a fumo &
vnda, necnō a curis, quæ huic scribēdi insunt muneri, ab
stineam, admonitiōē vero p breuē quandā, præceptaqꝫ

hæc pauca scribētibus suggeram, vt si minus inscriptio-
 nis, saltē ipsius particeps tiam ædificii, digito summo Lu-
 tum attingens, ¶ Verū enī uero q̃ plurimi, admonitione
 aliqua ad negotiū illud, minime sibi opus esse arbitrant̃,
 nō magis ac arte aliqua ad eundum, videndūue, aut co-
 medendum, sed admodū rem facilem, paruīq; momenti
 ac vniuscuiusq; hoīs esse historiā conscribere existimāt,
 dūmodo mentis conceptū exprimere quis valeat. At qui
 tu Amice optime nosti, quā arduū negotiū sit illud, mini-
 meq; ex istis, quæ per se gñitiē cōponi solent, sed quod in-
 ter cunctā rem litterariā, maxima indigeat cura. Si quis
 (vt Thucydidis vtar verbis) ad æternitatē aspirare nitit̃
 Proinde oppido q̃ paucos a sententia me dimoturū, nō
 nullis vero molestum valde futurū, certissime noui, maxi-
 me qui historiā iam absoluerūt, ac in publicū emisserunt,
 Sūm̃ æ tenē dementiæ est, sperare eos, qui iam ab audi-
 toribus collaudatī sunt, qd̃ emendaturos, seu transcriptu-
 ros, ex iis, quæ semel approbata, ac velut in regias aulas
 reposita sunt, ¶ Cæterum nō ab re forsitan erit, illos eos-
 dem quoq; alloqui, vt si quando bellum aliud, vel Celtis
 cōtra Getas, aut Indis aduersus Bactros cōfletur (nemo
 enī contra nos, qui iam vniuersa subiugauimus, tale quid
 audebit,) exactius historiā componere valeant, regulam
 hanc, si saltem recta esse videat̃, ante oculos constituen-
 tes, sin minus, ipsi cum eodem illo cubito, quēadmodum
 & nunc opus cōmensuranto. Nec medicus admodū do-
 lebit, si Abderitæ cuncti sponte recitent Andromedam,
 ¶ Igitur cum duplex sit consilii officium, Vnum quidem
 quæ eligenda, alterū quæ declinanda sint edocet, Age de
 iis, quæ historiā conscribenti fugiēda, & a quibus potissi-

Architecti
 instar.
 Admoni-
 tio vilipen-
 ditur.

Arduū ne-
 gotium his-
 toriam cō-
 scribere.
 Thucydis
 des.

Recōdit̃.

Mordet rō-
 manos.

Regula fa-
 brilis.
 Eadem
 amissi.

Duplex cō-
 silii offici-
 um.

me sit abstinēdū, primo verba faciamus. Dein quibus vt
a vero tramite & recta via non aberret, sint obseruanda
a quali nam principio sit auspicandū, quis ordo rebus ge-
stis adaptādus, qui modus singulis accomodādus, quæ
subtricēda, quibus immorandū, quæ carptim tantūmodo
pstringēda, quo pacto cūcta sint explicāda ac coaptāda,
hæc & similia postea enarrabim⁹, nūc aut vicia, quæ im-
peritos sequi cōsueuere historicos, enumerare pergamus

Barbaris-
mus.
Soloecis-
mus.

¶ Porro, quæ nam in omni sermone vulgata sint errata,
seu in voce ac cōpositiōe, seu in sentētiis & reliqua insci-
cia, longū esset referre, & ad ppositum præsens minime
spectans. cōmunia etenī (vt dixi) omniū sermonū vitia,
aut in voce, aut structura versant. In quibus vero histo-
rici aberret, facile, si obseruaueris talia deprehēdes, qua-
lia & mihi sæpius auscultātū visa sunt, maxime, si omnib⁹
aures, patefeceris. Interim vero nō intempestiuū erit, exē

Primus er-
ror eorum
qui omitta-
historia in
laudibus
versantur.

¶ Et primo quantum in illo errent, consideremus. q̃ plu-
rimi enī ex eis, quæ gesta sunt, memoriæ p̃dere negligūt,
Laudibus vero ducū & imperatorū longius immorant,
suos quoq; in sublime tollunt, ac hostes plus æquo depri-
mūt, ignorātes, haud angusto isthmo historiā a laudib⁹
discretam, & admodū remotam, ac muro ingenti seiunctā
esse. Deniq; iuxta musicorum prouerbiū *οἷς οἷα πᾶσι*

Grauis-
simū & acu-
tissimum.
Historia
mendatiū
respuit
Periti i me-
dicinis q̃ a
genitorib⁹
ante accepe-

mutuo sese respicere interuallo. Siquidem laudanti hoc
vnū curæ est, quo pacto laudare ac oblectare laudatum
valeat, parumq; curat, si mendatio quoq; subolefcenti fi-
nem consequatur. Atqui historia, ne tantillum quidem,
momētaneumue mendatium tollerare potest, perinde ac
medicorū filii, arteriæ meatū intercipi ferunt, cum quicq;
vel minimū illuc delapsū fuerit,

¶ Præterea ignorare mihi tales videtur, q̃ poetices & poe
 matū alia sit p̃fessio, regulæq̃ peculiare, alia vero histo
 ria. Ibi enī libertas & lex vna p̃scripta ē, videlicet, quic
 quid poetis placitum fuerit. Numine enī afflati, ac musis
 perciti, & si aligerorū equorū currū cōiungere, eosq̃ super
 vndas aut aristarū summitates currere voluerint, minime
 illis vitio vertetur. Neq̃ cum eorū Iupiter, terrā pariter
 & mare vna resti extracta suspendit, verentur, ne illa ab
 rupta, cuncta in terrā deiecta cōterantur. Sed si Agamē
 nonē laudare voluerint, nemo illis impedimēto erit, si ip
 sum oculis ac capite Ioui similē esse effingāt, pectore aut
 fratri eius Neptuno, cingulo Marti, oportet enī Atrei &
 Aeropæ filium, ex omnib⁹ diis quoddā fieri cōpositum
 haud enī Iupiter ipse sol⁹, Neptunusue, aut Mars, illius
 pulchritudinē explere sufficit. Historia ṽo, si adulationē
 aliquā admiserit talem, quid aliud q̃ pedissequa quædā
 poetices efficitur? Siquidē cū magniloquētia illa priuata
 fuerit, nec nō reliqua monstra numeris denudata indica
 uerit, longe poetice se insigniorē ostendit. ¶ Magnū igitur,
 imo maximū hoc vitium, si quis ea quæ ad historiam
 spectant, ab illis quæ ad poeticē ptinent, haud nouerit se
 gregare, sed historiæ poetices inculcat illeccbras, fabulas
 videlicet & laudes, nec non excessus, qui ex illis redun
 dare solent, perinde ac si quis Athletam quempiā ex ro
 bustis illis, & ferme illigneis, nudū, palla amiciat, ac reli
 quo ornatu meretricio exornet, fuco p̃fricet, cerusaq̃ faciē
 expoliat. Dii immortales, quā ridiculum ipsum efficiet, si
 tali ornatu eū dedecoret. ¶ Atqui hoc nō dico, q̃ laudib⁹
 in historia non sit aliquādo indulgendū, quandoquidem
 tempore cōuenienti laudare decet, modus tamē rei adhi
 bendus est, ne talia postea legētibus molesta esse depre

Longe dif
 ferū histo
 ria & poe
 tica.

Notat Ho
 merū Iliad
 dos Li. xv.
 Homerum
 carpit illi
 Li. viii.
 Iliados.
 Li. ii.

Historia
 in qua adu
 latur poeti
 ces efficit
 pedissequa.

Modus in
 laudibus
 seruandus.

Historiæ.
finis utili-
tas.

Athletam
fortē & q
vtrumq; ad
uersarium
vinceret.
Homo
mollis.

Veritate
historia ni-
tatur.

Argo oculi
laciore.

hendantur & vt vno verbo eloquar, penitus ad sequētia regulanda sunt, quēadmodū paulo post ostendā. Porro quicumq; historiā in duas partes se recte diuidere arbitrantur, in oblectationē scilicet & vtilitatē. Ideoq; laudem quasi legētib; iocundā & delectabilē, historiæ inculcāt, vides ne q̄tū a veritate aberrēt? Primo, quoniā adulterina vtūtur diuisiōe. Vnū est enī officiū, ac solus historiæ finis, Vtilitas, quæ non nisi ex veritate cōquiritur, gratior tamen erit, si illā iucunditas subsequat, quēamodū Athletam forma. Sin minus nil prohibet ab hercule generari Nicostratū Isidoti, generosum quidē, & vtroq; aduersario fortiozem, q̄uis aspectu sit deformis, certet vero cū eo Alceus pulcher ille Milesius, & in deliciis (vt aiūt) Nicostrati habitus. Tamen si historia, cū obiter iucundū qd interferit, multos ad se amantes attrahat, cæterū si solum id quod sibi pprium est (veritatis demonstrationē inquā) absolute possideat, parum illam pulchritudo sollicitabit. ¶ Sane illud quoq; relatu dignum est, q; neq; ea quidem historia, in qua ferme cuncta fabulosa ac laudibus cliuosa existūt, iucunda esse pōt, præcipue penes eos, qui auricula vtrq; audiunt, ac vbi nō hominū colluuiēs, & plebecula indocta auscultat, sed iudicialis, & per iouē Sycophantice quoq; singula expenduntur, per eos, quos nil, ne momentaneū quidē fallere potest, quicq; omni ex parte corporis, vel Argo ipso pspiciatius vidēt, ac nūmulariorū instar dicta singula expendūt. Ita vt adulterina cōfestim abiiciant, probataq; ac legitima admittant, & solum quæ exactæ sunt formæ suscipiāt, ad illos te respicere cū historiam scribere agrederis, oportet, reliquos vero floctipendere, etiā si laudando distrūpantur, si vero eosdē neglexe-

quibusdam, qui bellum illud descripserant, me audiuisset
 inemini. Ceterum, per gratias, nemo dictis meis fidem de-
 get, vera etenim sunt, nam & iurare quoque paratus essem, si
 iuramentum urbanum mihi delatum foret ¶ Etenim eorum
 quispiam protinus a Musis exorsus est, deasque inuocauit,
 ut scriptis suis aspirarent. Vident quod concinnum principium
 historiaeque pedibus aptum, ac tali dicendi genere congruum.
 Deinde paululum progressus, Achilli principem nostrum
 Thersiti vero perlarum aequiparabat regem, ignorans, longe
 sibi praestantior fore Achillem, si Hectorem potius obtrun-
 casset quam Thersitem, atque si prius fugisset excellens quispiam
 persecutus quae fuisset ipsum longe praestantior. Deinde
 laudes quasdam de semetipso inseruit, addiditque, dignum
 se esse, qui res tam egregie gestas describeret. Post hec de-
 flectens, patriam suam laudauit, asserens, longe se rectius.
 Homero agere, qui nullam patriae suae fecisset mentionem
 Tandem in procemii calce, palam ac manifeste pollicebatur
 in maius nostra se sublaturum, Barbaros vero pro virili de-
 bellaturum, sicque historiam incepit, pariterque causas, cur
 bellum exortum esset explicuit. Ille (etenim) inquinatissimus
 ac pessime periturus, Vologesus, propter causam tale bel-
 lare coepit. Et hic quidem talia. ¶ Alius vero Thucydidis
 aemulator, & summus quidem Authorique admodum egregie
 comparandus, Principium (quemadmodum ille) suo ipsius nomine
 auspicatus est, exordium sane omnium gratiosissimum, Thy-
 mumque redolens Atticum. Agesis cerne. Creperius Cal-
 purnianus Pompeiopolitanus, bellum parthorum Romano-
 rumque, quod inter se gesserunt, conscripsit, exorsus conestum
 postquam conflatum est Proinde post principium tale, quo
 pacto tibi reliqua quoque explicem: quemadmodum in Ar-

Iurantis est

Reprehē-
dit scripto-
rem quēdā
ineptum
Ironice

Sumptum ex
homeri ili-
a. Li. xxii.
fortis prae-
bat fortis
or stren-
nue sequa-
batur.
Mendacia
scripturum.

A cōiiciis
exorsus est
Reprehē-
dit alium
scriptorem
Thucydis,
di.
Ironice.
A Thucy-
dide sump-
tum princi-
piū illud.

Thucydis
disinstar.

menia, Corcyrensem illum Rhetorē in mediū adducens perorauit. Qualiterue Nisibenis, quoniā Romanis obtemperare alperarentur pestem induxit. Vniuersa penitus a Thucydide cōmodo sumens, excepto dumtaxat pelasgico, ac longis muris, in quibus tunc morbo infecti habitabāt, in reliqs vero, vt ille, ab Aethiopia luem deduxit, & quo pacto in Aegiptum, ac magna ex parte in regis terras descendisset, recteq; agens ibi mansisset, ostendit. Cāterū ego illum, miseros adhuc Athenienses Nisibi sepelientem, relinquēs discessi, egregie callens, quānā etiā me digressō dicturus esset. ¶ Proinde & illud quoq; perq̃bellese habet, arbitrari, scriptis Thucydidis maxime simile esse, si qs immutatis nōnullis, quā illius ppria sunt referat. Parua sunt hāc, vt & tu forsītā inquires, At (per Iouem) parum abfuit, quim & illa pertransirem. Etenī idē ille scriptor, varia armorum & machinarū genera, eo quo Romani apellāt nomine, historiā inscripsit, pariter & fossam, pontemq; ac talia multa immiscuit. Cāterū mihi cōsidera, quānā historiā sit dignitas, maximeq; Thucydidi cōueniens, si inter vocabula Attica, Italica hāc inferātur, tanq̃ purpurā ornātia, decētia, & penitus cōueniētia. ¶ Quidam vero alius ex illis, rerum gestarū cōmentaria colligens nuda, scriptis mandauit. Verū admodum pedestria, humiq; repentia. qualia miles gregari⁹ quispiā quā in diem accidunt describens, cōponere potuisset, seu faber lignarius, caupoue aliquis, cū exercitu circūerrans preterq; q̃ Idiotā ille modestius egisset. Etenī ipse, qualisnam esset, confestim subinitium ostendit. Sed quoniam vt cuiuspiam elegātiori, magisq; idoneo, historiā pertractādam relinqueret, elaborauit, Solū hac in re ipsum accu-

Eundē itē,
rum repre-
hendit.

Verba ro-
mana græ-
cis immis-
cuit.

Aliū taxat

Diana.

sauerim, q̄ nimis tumide ac tragice, preterq̄ rerum gesta
 rum fortunā, libros inscripserit/ Callimorphi Medici, ex Prim⁹ vide
 hastatorū ordine, historiarū parthicarū, numerusq̄ cuius licet secundus
 bet libro sup̄ additus erat/ Et (per Iouē) procēmiū quoq̄ tertius.
 perq̄ fragile composuit, ita enī colligebat. Historia scri-
 bendæ officiū maxime ad medicū spectare, quoniā Aescu-
 culapius Apollinis esset filius, Apollo vero Musarum Argumen-
 ductor, ac vniuersæ eruditionis princeps/ Illud quoq̄ re- tum ridicu-
 prehensione dignū, q̄ cū lingua Ionica scripta sua incho- lū.
 asset, nescio qua causā motus cōfestim penitus in cōmunē Scomma.
 mutauit. Nam vocabula vere cōtubernalia, ac vili plebe Non græ-
 culæ cōmunia, vsurpauit/ veluti medicinale experimentū cā cōmunē
 Insanitas, & reliqua id genus vt plurimū triuialia. sed vulga-
 ¶ Et si rem
 me viri sapientissimi quoq̄ mentionē facere oportet, no- Aliū corri-
 mē tamē illius latenter dissimulabo, solumq̄ sentētiās ref- pit.
 feram, ac commentaria nuper Corinthi recitata, omni spe Ironice
 præstantiora explicabo/ Etenī cōfestim sub initiū, ac in
 prima procēmiū periodo, legētibus proposuit sermonem
 perq̄ mirificum, ostendere intendēs, q̄ solum sapientem
 conscribere historiā deceret/ Inde paulopost, alios super Deridet
 alios induxit syllogismos, penitusq̄ figuris omnimodis Syllogis-
 procēmiū absoluit, etiam vsq̄ ad adulationis facietatem, mis histo-
 adeo, vt laudes quoq̄ molestæ ac valde scurriles, syllogis- riā cōscri-
 mo non carerent, sed ex p̄positionibus & cōclusionibus bentem:
 illæ quoq̄ cōstarent/ Proinde & illud perq̄ odiosum mihi
 visum fuit, ac minime viro philosopho, tanq̄ densæ ac p̄
 missæ barbæ cōueniens, quod in procēmio protulit, prin-
 cipem nostrum, præcipuum hoc consequutum esse, vt ei-
 us res gestas, philosophi quoq̄ iam conscribere digna-
 rentur/ Tale enī, si saltem quid erat, non se ipsum dicere,

Aliquid
 laude dig-
 num.

Aliū car-
pit.
Ex herodo-
to sumptū

sed nobis considerandū relinquere oportebat. ¶ Atqui neq; illius fas est obliuisci, qui tali principio exorsus est: Venio dictur⁹ de Romanis & Persis. Et paulopost, oportebat enī Persis male euenire. Et iterum Erat Osroes quē græci oxyroen nomināt. Aliāq; multa talia. vide ne hunc alteri similem esse. preterq; q̄ ille Thucydidi, hic vero recte admodum Herodoto æquiparari potest. ¶ Quidam

Aliū scrip-
torē notat.

alius in dicendi facultate oppido q̄ celebris, Thucydidi & ipse similis, vel paulo præstātior illo, ciuitates cūctas cōfinia, cāpos, ac flumina, planissime (vt ipse existiābat) expressit. At hæc in capita inimicorū, Hercules malorū depulsor, auertat. siquidem frigiditate Caspiacam niuē, Celticamq; glaciem exuperabāt. Porro imperatoris Clypeus, integro vix absolutus est libro. Etenī in vmbilico, Gorgon existebat, cuius oculi ex cœruleo albo ac nigro, mixti erāt, Zona vero iricolor, Draconesq; dependuli cæsaries ac cincinni erant. Fœminale vero Vologesi, & equi frenū, proch Hercules, ex quot verborū myriadib⁹ vnū quodq; illorum constabat. qualisq; coma Osroi Tigridē transnatantis erat, ac in quale antrū perfugit, hedera mirto ac lauro tectū, Quæ ideo simul coaluerant, vt sua opacitate vbertim illud inumbrarent. Age cōsidera, quā historiarū hæc sint necessaria, quē admodumq; sine illis, quæ il-

Hercules
Alexica,
cos.
Abhomi-
nantis est.

Friuola

lic gesta sunt, noscere minime potuissimus. Cæterū tales, ob imbecillitatem vtilium, vel ignorantia dicendorū, ad huiusmodi regionū & antrorū descriptiones se conferūt, ac quotiescūq; in res fusas & arduas incidūt, similes esse videntur seruo, recens ex hæreditate domini locupletato, qui, neq; quo pacto vestem herilem induere, neq; qua lege cœnare oporteat, nouerit, sed appositis Gallinaceis,

Supervacua.

Exemplū.

A prugnis & leporinis carnibus, sæpius fabis, ac sordidissimis quibusq; cibariis, ita se ingurgitat vt vorando tantum nō distrūpatur. ¶ Ille igitur scriptor, de quo dixi, vulnera admodum incredenda, mortisq; genera noua descripsit / Quēadmodum quidam in digito pedis magno vulnere accepto, confestim occubuerit / & q; Prisco exercitus ductore, tantū inclamante, decem & octo ex hostib; animam efflauerint / Quid q; in cæsorū quoq; numero, idq; preter scripta in principū epistolis contenta, mētītus est / Ait enī in pugna iuxta Europum cōmissa, hostiū Myriades septem & triginta, sexq; supra ducentos cecidisse / Romanorū vero duos tantū desideratos, ac nouē vulneratos esse / Hæc haud scio, an quis mentis compos tolerare valeat. ¶ Atqui nec illud, tanq; parui momenti prætereundū est, Nam vt plane Atticus, voceq; defecata, adammussim vsus esse videretur, Ita Romanorū nomina fingere, ac in græcam cōuertere linguam dignū duxit, vt Saturninū Kronum, Phrontonē vero phrontim, Ticianum quoq; Titaniū appellare ausus sit / nec non alia quoq; his longe magis ridicula / Insuper ille idem, cū de Seueriani obitu scriberet, cunctos reliquos deceptos fuisse affirmavit, existimantes, ferro illum sibi necem consciuisse, quandoquidem inedia potius e vita migrasset, mors etenī illa leuissima sibi visa est, sed ignorans cladē illā infra triduū (vt arbitior) acceptā fuisse, eos vero qui cibo abstinent, vt plurimū in septimū durare diem / nisi quispiam Osroem expectātem pmanisse suspicetur, quoad Seuerianus fame periret, ideoq; per septem dierum spatium, exercitū non admouisse. ¶ Porro, eos qui poeticis in historia vtuntur verbis, quonā loco formose philon, quis cōstituet, di

Reprehendit de mē dacio.

Europus Syrie est vrbs Syri phano auctore. Aliud vicium.

Res nō credēdas scribens.

Taxat poeticis scribētes verbis.

Ironice.

centes, conuassata est machina, murusq; boando delapsus est. Ac iterum in alia parte historiæ venustæ, Edeffa e quidem vndiq; armis circūstrepebat, & fragor erat, clangoreq; cuncta reboabant/ ac dux quanā parte potissimū exercitum admoueret, deliberabundus mente versabat/ Interim tamē vocabula vilia, plebeia, &ieiuna, multa vndiq; inculcata inuenies, veluti, scripsit Capitanus domi-
no, & soldati comparabant indigentia, & iam balneati fiebant ad eos, taliaq; id genus, Ita vt res Tragædo vno pede socco excelso ingrediēti, altero vero Sandalio induto, admodū similis esse videatur. ¶ Atqui & alios cernere

Redarguit nimium tumentes

Exemplū.

Atheneus in dipnosophistis.

est, procemia splendida, Tragicaq; ac mirū in modum pilixa conscribentes, ita vt in spem euadas, penitus admiranda dehinc te auditorū. Cæterū corpus ipsum, quantū ad historiam pertinet, pusillum ac in generosum introductum, adeo, vt admodum simile sit Pusioni (sicubi amor emulgentē vidisti) larua perq; maxima seu Herculis, seu Titanū Personato / Confestim igitur audientes ipsis acclamant, parturiūt montes/ Verum haudita, sed vt concoloria ac similia cuncta sint, conuenit, capitiq; reliquum congruat corpus, ne ex auro sit cassis, Thorax vero ridiculus admodū, ex centone quopiam seu pelle marcida cōfusus, at scutum salignum, circaq; tibias porcinū/ Cernis siquidē, lepidos illos scriptores, Nano corpi, caput Rhodiorum Colossi Imponere/ Alios vero contra, capite carētia introducere corpora, confestimq; absq; procemio a rebus ipsis ordiri, Xenophontem scilicet imitantes, ita incipientē, Dario ex Parysatide filii nati sunt duo / Necnon priscos illos historicos, ignorātes, procemiū vim quādam

Quē Carres lyndius fecit.

Initium historiæ Xenophōtis.

continere multos latentem, quēadmodum in aliis ostendit.

demus cōmentariis. ¶ Cæterū hæc oīa toleranda essent, Aggredit
 utpote, quæ eloquutionis, seu reliquæ dispositionis sunt ^{maiora vici-}
 vicia, Verum de locis ipsis mentiri, nec solum in parasan ^{Parasange-}
 gis, sed & integris dierum cursibus decipi, cuiam hone-
 sto simile existit? Siquidem illorum quidam, adeo secur- ^{Inexperte}
 de res gestas collegit, ut nec Syrum aliquē sciscitatus fue- ^{scribens}
 rit, neq; (ut dici solet) eos qui in tōstrinis de talibus fabu-
 lantur audiuerit, sed de Europo Syne vrbe referens, ita ^{Error loco}
 dixerit, Sita vero est Europus in Mesopotamia, ab Eu- ^{tū.}
 phrate duorū dierū itinere distās, eaq; Edeffcorū est Co-
 lonia neq; eo contentus, Sed & patriam meā Samosatā,
 in eodem libro, generosus ille attollens, cum arce pariter
 & muris, in Mesopotamiam vsq; transportauit, ita ut am-
 bobus illam intercluderet fluminibus, vtrinq; defluēdo
 preterlabētibus, ac tantū nō muros alluentibus. Proinde
 nonne hoc risu dignum foret si me nunc O philon coram
 te excusarem q; neq; ex Parthia neq; ex Mesopotamia
 oriundus essem quo me admirandus ille scriptor relega-
 uit. ¶ Atqui & hoc (per Iouem) admodū veri simile, quod
 ille Idem de Seueriano iureiurādo affirmat, Idq; se aquo-
 dam, qui ex ea pugna auffugerat, audiuisse refert, neq; ^{Somma :}
 ense illum, nec veneni haustu, aut laquei nexu, decedere
 voluisse, sed mortē quandā tragicā, inauditāq; ac nouā
 audatiæ excogitasse forte enī fortuna, præggrandia illum
 ex vitro limpidissimo habuisse pocula, postq; vero omni
 no mori decreuisset, Scyphum fregisse maximū, illiusq; ^{Ridiculū}
 fragmento ad eadē vsū, eoq; vitro guttur sibi incidisse/
 Ita neq; gladiolū, nec lanceolā repperit, ut virilis & He-
 roicus sibi obitus cōtingeret. ¶ Inde postq; Thucydides
 primos illos, in bello cesos, funebri quadā laudat oratiōe

Cum Thucydide
æmulâdo
certant.
Apud thucydidem.

Ad instar
Aiæcis sui
ipsius cedê

Scomina.

Reprehendo id
docet.

De iis qui
minuta de
scribunt.

one, Ipse quoq; Seuerianum simili exornandum esse existimauit. Siquidem omnibus ipsis cum Thucydide certamen est, quamuis acceptæ in Armenia cladis penitus culpa ille careat. Igitur Seuerianum magnifice sepeliens, Aphranium quendam Silonem centurionem, cōtra tumultum statuit, Periclis scilicet æmulum, qui cōcionando tot ac talia de ipso perorauit, vt (sic me gratiæ adiuuēt) præ nimio risu, vehementer illachrymari coactus fuerim, maxime cum rhetor Aphranius, in orationis fine, lachrymans cum eiulatione, ac tam acerbe affectus, sumptuosas illas ac lautas cōmemorat cœnas, ac pocillationes. Inde vero Aiaceum quendam annectit exitum, Etenim ensē admodū generose, & vt maxime Aphraniū decebat, distringens, in omniū oculis seipsum supra tumultū iugulauit, haud indignus (per Gradiū) longe maturiore perire morte, quoniam talia Rhetorisaret addit & præsentēs cunctos hæc vidisse, summisq; laudibus Aphranium extulisse. Ego si quidem, etsi in aliis ipsum damno, tantum nō iuris & orationum mentionē facientē, placentarumq; recordatione illachrymantē, potissimū tamē in hoc reprehēdo, q̄ scriptorem & fabulæ authorē, nō prius iugulauerit, sicq; ipse deinde occubuerit. ¶ Multos alios Amice his similes tibi enumerare possem, verū tamen paucorum facta mentione, ad alterum promissum iam transibo, Cōsiliū scilicet quo pacto quis venustius historiam conscribere valeat. Etenim cernere est aliquos, q̄ facta ardua & memoratu digna prætermittūt, seu transcurrūt, obruditatē vero ac imperitiā, nec non ignorantia eorum quæ dicenda, seu tacenda sunt, minutissima, admodum diffuse & anxie immorando exponunt. Perinde ac si quis vniuersam Iouis

Olympiaci pulchritudinē, talem ac tantam, nō respiciat De iis qui
 neq; laudet, nec ignorātibus enarret. At scabelli affabrū minutade
 & politum artificiū, calceiq; cōpositionē concinnā admi- scribunt.
 retur, hæcq; perq; maxima enarret diligentia. Taxat aliq;
 siquidem quendā, pugnā iuxta Europū cōmissam, ne se Oratores
 ptē quidē verbis itegris pcurrisse, viginti vero aquæ men- ad Clepsy-
 suras, seu paulo plus, in frigidam & nil ad nos attinen- dram pers-
 tem cōsumpsisse narrationē. Quēadmodū Maurus qui- orabant.
 dam eques, noīe Mausakas, præ siti vagabūdus p mon-
 tes, repperit Syros quosdā rusticos, prandiū apponētes,
 & q; sub initiū illi hominē timuerint, inde certiores facti,
 ex amicis esse, eum hospitaliter suscepit, ac ad prandiū
 inuitauerint, forte fortuna enī ex illis quendam, ad Mau-
 rorum regionem quādoq; pfectum esse, fratre eadē in ter-
 ra militāte. Dehinc fabulæ ac narratiōes longæ, quo pa-
 cto in Maurusia venatus fuisset, & q; elephantes multos Imptinē-
 simul pascētes vidisset, quo pacto ab leone ppe modum tia.
 deuoratus fuisset, & q; magnos pisces in Cæsaria emisset.
 Admirabilisq; scriptor, tantas in Europo cædes ppetra-
 tatas relinquēs, IncurSIONES quoq; ac inducias coactas,
 necnō excubias, mutuasq; excubias, advesper; vsq; pfun-
 dum absistit, cernens Malchionatum Syrum, in Cæsaria
 Scaros pregrandes, vili pretio emptitantem. Et si nocte
 præuētus nō fuisset, forsitan Scaris iam coctis, cum illo
 coenasset, quæ ni diligēter historiæ mandata fuissent res
 arduæ nos latuissent, Romanisq; damnum intollerandū
 accidisset, si Mausacas Maurus sitiens, potum haud in- Ironice.
 uenisset, sed incœnat⁹ ad exercitum reuertisset. Tametsi
 alia longe magis necessaria nūc premitto, Quēadmo-
 dum tibicina ex pximo pago ad illos venerit, & quo pa-

sto munera inuicem dederint, Maurus quidē Malchio
nil lanceam, ille vero Mausace fibulam, necnō alia eius
modi multa, quæ in prælio iuxta Europū acciderūt. At
qui hæc precipua sunt capita. Idcirco merito quispiā dixe
rit, Tales quidē rosas cernere minime, spinas vero radici

Repræhē, contiguas, diligenter contemplari. ¶ **Alius** quidam, Cha
dit alium. re Philon, admodum quoq; & ille ridiculus, cum nunq;
ex Corintho alterū pedē extulisset, neq; Cenchreas vsq;
profectus fuisset, Syriam seu Armeniā minime vidisset,

Exordium Ita exorsus est (memini etenim) oculis aures incertiores,
scriptoris nunc itaq; scribere aggredior, quæ vidi, nō quæ audiui/
inepti. adeoq; diligenter omnia inspexit, vt Dracones Parthorū
Dracones (est vero hoc multitudinis apud eos signū, Draco etenī
Parthorū. mille vt arbitror complectit) Dracones viuos pregran

Somma. des esse dixerit, in Persia parumper sup Hiberiam geni
tos, Parthos vero illos in contis magnis ligatos, alte su
spendere, vt a longe ingruentibus timorem incuti ant, At
in ipso opere cum iam in pugnā descenderent, Dracones
solutos, in hostes imittere. quinetiā multos ex nostris ita
deuoratos, alios vero spiris cōstrictos, suffocatos, & extin
ctos esse. Et hæc ipse præsens cōspexit, securus tamē, nā
ab arbore eminenti cuncta speculabat & sapienter qui
dem egit, q; comitius cum beluis cōgressus nō est. Siqui
dem scriptorem illum admirandū nūc haberemus mini
me, qui in bello isto, opera tam magna & insignia manu
ppria peregit. Etenī periclitatus est vehemēter, ac in sup
circa suram vulneratus, scilicet, cum a Cranio lernam ver
sus ire pergeret. Et hæc Corinthiis audientibus legebat,
certissime scientibus, illum neq; in pariete depictum vi
disse bellum, Quid q; nec armorū genera, nec machinas

Somma
Lucus iux,
ta Corin,
thum.
Lerna fons
extra Co,
rinthum.

quales essent cognoscebat, neq; acietum vel agminum
 nomina recte tenebat/Maxima igitur adhibita cura, obli-
 quam appellat aciem, quæ erat recta, pariterq; per cornu
 dixit exercitum ducere, id quod est in frontem dirigere,
 ¶ Alius quidam optimus, ab initio ad finem usq; vix quin- Alium no-
 gentis integris complectens verbis, quæ in Armenia, Sy- tat.
 ria, Mesopotamia, iuxta Tigrim, in Media gesta sunt, co-
 scripsit/ & quavis ita fecerit, historiam tamen se texere in-
 quit, inscriptioneq; ipso ferme libro prolixiorẽ fecit/ An- Inscriptio
 tiochiani in sacro Apollinis certamine victoris (forsitan eni libri.
 ut arbitror pueros in Armenia & Mesopotamia currẽdo
 nõ scribendo superauerat) eorũ quæ a Romanis in Me-
 dia iam gesta sunt explicatio. ¶ Quid, q; futura quendã Aliũ taxat
 conscribere audiui, Vologesi scilicet captiuitatẽ, ac O sroi
 interitũ, quẽadmodũ leoni obiiceret, & sup omnia desy-
 deratissimũ nobis triumphum/ Ita spiritu perq; fatidico
 instinctus, ad historiæ festinauit exitũ/ Quinetiã urbem Facetum
 in Mesopotamia iam condidit, magnitudine maximam,
 pulchritudineq; pulcherrimã/ Præterea deliberat ac con-
 sulit, nunquid a victoria Nicea sit appellanda, an concor-
 dia, siue pacifica, Idq; adhuc sub iudice pendet, noie ve- Scommma.
 ro pulchra illa ciuitas nobis caret, nugis variis, historico-
 q; mucore plæna ac referta/ Porro quæ apud Indos de-
 hinc gerent, Oceaniq; nauigationẽ, se iam scripturũ pol-
 licetur, nec pmissiones hæ solum, sed iam procemiũ Indi-
 cæ compositũ est historiæ, legioq; tertia, ac Celte. Mauro-
 rumq; manus haud contẽnenda, hi omnes Indum fluuiũ
 vna cũ Cassio traiecere/ Quid vero acturi sint, quove pa-
 cto Elephantorũ excipient impetum, paulopost mirabi-
 lis scriptor, a Mucuride, seu Oxidracis nos certiores red- Noia loco

det Talia multa ob eruditionis inopiam nugant, & quæ
 aspectu digna sunt minime cernunt, neque si viderent, per di-
 gnitate eloqui possent. Cæterum cōminiscentes & fingentes
 quicquid ad importunam (ut aiunt) linguam venerit, effu-
 tiunt. ¶ Quid quod librorum gloriæ numero, præcipue vero
 inscriptionum superbiunt titulis, Nam & illi admodum sunt
 ridiculi, videlicet parthicarum historiarum liber venustissi-
 mus talis, & iterum Parthidos primus, secundus, perinde ac
 si Athidos diceret. ¶ Alius quidam longe urbanus, legi etenim
 Demetrii Sagalasis Parthonicica, non ridendi gratia,
 seu ut tam lepidam reprehenderem historiam, sed potius
 us utilitatis causa, scilicet, ut quicumque hæc & similia decli-
 naret, is magnam partem recte scribendi sibi vendicasse co-
 gnosceret, immo se paucis adhuc indigere sciret, si saltim
 verum est Dialecticorum illud, immediatorum unius subla-
 tio, alterius penitus est introductio. ¶ Sed dixerit quispi-
 am, exacte area expurgata est, ac spinæ quotquot erant
 euulsæ, vepresque extirpatæ sunt, nec non aliorum rudera
 iam eiecta, & si quid asperum fuit hoc plane leuigatum est,
 Ita ut iam supædificare, ac non solum in alienis evertendis
 generosum teipsum ostendere oporteat, sed & quippiam
 excogitare idoneum, quod nemo nec Momus ipse, carpere
 possit. ¶ Assero, igitur necesse esse, ut quicumque historiam
 quam optime conscribere aggreditur, hæc duo potissimum secum
 tanquam peculiaria afferat, prudentiam scilicet civilem, dicen-
 dique facultatem. Atqui peritia nullo pacto addisci potest
 utpote, quæ naturæ tantum munus existat, Eloquendi vero
 virtus, exercitatione multa, labore assiduo, veterumque imita-
 tione acquiri solet. Cæterum sunt hæc citra artificium, neque
 me consultore indigent. Etenim reddere ingeniosos, ac præ-

Quicquid
 in Bucca
 venit.

Inepta fi-
 ctio.

Sagalasis
 ciuitas Pis-
 side.

Librum de
 victoria
 Parthoni
 sed est fal-
 sa compo-
 sitio.

Somma
 Hic ab irri-
 sione defi-
 nit & pro-
 missum ag-
 greditur
 opus.

Liuor ipse
 Prudentia
 civilis dice-
 dique facul-
 tas historiæ
 conscribenti.
 sunt neces-
 saria.

ter naturam industrios, hic noster libellus promittit mi-
 nime/Siquidem multo precio, immo potius vniuerso di-
 gnus esset, si transformare, tamq̃ decora tribuere posset/
 Etenim esset hoc plumbum in aurū, seu stannū mutare in
 argentum, ex Cononeue Titormon, siue ex Leotrophide
 reddere Milonem/Quādoquidem artificii ac consilii vti-
 litas, minime ad fabricam eorū quæ cōponunt, sed poti-
 us ad cōmodū illorū vsum spectare depræhendit/Per-
 inde ac si Iccus, vel Herodizes, seu Theon, siue ali9 quis-
 piam exercendi magister, tibi polliceat, si perdicas ei in-
 custodiā tradit9 fuerit, Et si nouerca suæ sit amator, ideo
 q̃ macie confectus, (nō Anthiochiū Seleuci filium Stra-
 tonicenq̃ illam dico) in Olympicis victorē, Theageniq̃
 Thasio, seu Polydamāti Scotusæo, certamine parē ipsū
 redditurū/Ceterū si materia tradita, ad gymnastices per-
 ceptionē habilis erit, longe præstantior cum arte cōpare-
 bit/Absit igit̃ a nobis tam odiosa promissio, vt artē rem
 adeo difficilem & arduā, præstare posse affirmemus/Nō
 enī quemlibet suscipientes, hunc illico historicū nos red-
 dituros asserim9, sed industria naturali prædito, & egre-
 gie in dicendi facultate exercitato, vias quasdam rectas
 ostēsuros nos pollicemur/Quib9 si vsus fuerit (dūmodo
 talis extiterit) citi9 & facili9 ad metā vsq̃ ptigere valeat,
 ¶Atqui ne censeas, ingeniosū arte & discipliā, in iis quæ
 ignorat, haud indigere, Alioquin & si quis Cithara pulsa-
 re, seu tibiis modulari non didicisset, cuncta tamen recte
 nosciteret, sed quoniā haud didicit, nil horū callet, Cū ve-
 rō illi quispiā præmonstrauerit, facile p̃cipiet, & a scipso
 recte dein p̃tractabit.¶Nunc itaq̃ talis nobis tradat̃ di-
 scipulus quispiā, Intelligēdo ac dicendo nō ingenerosus,

Ex Athle-
 ta imbelli
 reddere for-
 tem.

Nomina
 Magistro-
 rum.

Imbellis
 mordet
 Perdicam
 quendam
 nouerca
 suæ amato-
 rem.

Historia
 nota apud
 Vale. maxi-
 mū & Iulii
 num.

Nomina
 Athletarū
 quorū seri-
 em pausa-
 nias i sc̃ d'o
 Eleorum
 ponit.
 Ingeniosi.
 quoq̃ arte
 indigeat
 Qualem
 optet disci-
 pulum.

Exptus sit
Historio-
graphus.

Conditio-
nes Histo-
riographi.

Philippus
Macedo.

Cliti Cæ-
des ab Ale-
xandro in
cōuiuio p-
petrata.
Cleonis
mentionē
Thucydī-
des facit.

Quæ om-
nia Thucy-
didse scri-
psit.

sed perspicax, & qui rebus sibi demandatis recte uti no-
scat, Cui magnanimitas militaris, sed ciuilitati cōiuncta,
necnon imperandi peritia, contigerit/ Et (per Iouem) qui
aliquādo in castris quoq; fuerit, militesq; se exercitantes,
ac in ordines explicatos viderit, arma & machinas noue-
rit, ac quid in cornibus, quid ve in fronte prouidēdum sit
calleat, quo pacto agmina, quemadmodū & vnde equi-
tes educēdi, circūducendiq; sint/ Et penitus haud ex illis
existat, qui nunq; e domo pedem protulerint, & qui non
temere nunciantibus fidem adhibeat, maxime vero præ-
cunctis animi sit liberi, neminē timeat, nihil speret, alio-
quin prauis similis erit iudicibus, qui seu in gratiā, siue
in odiū sub mercede iudicant/ Atqui nec curæ sit illi, neq;
Philippus ab Astero Amphipolitano sagittario in Olin-
thi obsidione exoculatus, sed talis qualis erat ostendatur
neq; Alexander tristabit, si Cliti cædes in cōuiuio cru-
deliter ppetrata, manifeste describat/ Nec Cleonē ipsum
timebit, q̃uis magnope in contionibus sit potens, sugge-
stumq; obtineat, quo minus dicat, pnciosum ac furiosum
hominē illum fuisse/ Neq; vniuersa Atheniensīū respub-
ægreferet, si Clades ī Sicilia accepta, Demosthenis capti-
uitas, ac Niciæ obitus narretur/ Quēadmodūq; siti affe-
cti extiterint, qualem aquā biberint, quo pactoq; multi
in potu deprahensi, cæsi fuerint, Ipse etenī (qd' & iustissi-
mum est) a nemine, qui mentis est compos, esse in culpa
existimabit, si infœliciter aut stulte acta, ut gesta sunt ex-
plicabit, Non enī factor, sed rerū illarum erit cōmemora-
tor. Ideo nec ille, cum nauali decertabunt prælio, eos sub-
merget, nec si in fugam vertent psequet, nisi ut indecorū
sublequatur optare velit/ Quādoquidem si tacendo ad-

uersa, vel cōtrarium scribendo, res male gestas corrigere
 liceret, facile Thucydides quoq; vno pratenui calamo,
 murum apud Epipolas euertere, Hermocratis triremem
 submergere, detestandumq; illum Gilippum vias inter
 munientem ac circūuallantē, transfigere valuisset, & tan-
 dem Syracusanos in Lythotomias coniicere Atheniēses
 vero, cū pristina Alciabiadis spe victoria, Siciliam & Ita-
 liam circumnauigātes fingere potuisset. Ceterū, vt arbi-
 tror, neq; Clotho res gestas obliterabit, neq; Atropos in-
 uertet. ¶ Idcirco vnū ac prācipuum scriptoris est opus, vt
 quēadmodū cūcta acta sint, ita fideliter ea enarret, istud
 vero prāstare minime poterit, quādiu Xersis sit medicus
 illumq; reuerēat, vel speret vestem purpureā, seu torquē
 auream, aut equum nīxum, laudis in historia descripta
 mercedē se accepturū. Atqui nō ita faciet Xenophon, scri-
 ptor iustus, neq; Thucydides, q̄ etsi nonnullos priuatim
 oderat, longe tamē honestius duxit, veritatē vtilitatemq;
 publicā, inimiciis añferre priuatis. Itidē si quēpiā amat
 nō tamē erranti parcat, Nam (vt dicebam) vnū hoc histo-
 riā conuenit, vt qui illā scribere aggredit, soli sacrificet
 veritati, reliq; vero cūcta negligat. ¶ Est insup penitus cu-
 bitus vnus, ac mensura diligēs, vt quis nō solum ad illos
 qui nūc audiūt, sed ad eos quoq; qui scripta in posterum
 manibus versaturi sunt, respiciat, q̄ si quis tempori prae-
 senti tantū modo obsequi conat, adulatoriā esse factiōis
 merito reputabit, quos historia pridem, confestimq; sub
 initiū auersata est, haud secus, ac comandi artem gymna-
 stica. Proinde Allexandri dictum illud celebrant, Quam
 cuperē Onesicrates, inquit, cum defunctus essem, admo-
 dicū tēpus reuiuiscere. vt cognoscerē quo animo scripta

Pars muri
 Siracusani
 Ducis Sy-
 racusani.
 Lacedemo-
 niū qui in
 auxiliū Sy-
 racusanos
 missus est
 Vbi lapi-
 des effodi-
 untur.
 Qui bellū
 Atheniens
 sibus cōtra
 Siculos
 suauit.
 Thucydis
 discripta.
 Fidelis sit
 historia
 graphus.
 Notat hic
 Gtesia Cni-
 dium.
 Ab vrbe
 Mediz.
 Verus sit
 historio-
 graphus.
 Ad auium
 futurū scri-
 ptor respi-
 ciat.
 Ars exerci-
 tandi orna-
 tū respuit,
 Verba Ale-
 xandri.

Onesicra
tes histori
am scripsit
Alexandri
quem inter
cetera.
Strabo li
bro quinto
adulatio
& falsita
tis insinu
lat.
Homerus
de Achille
Qualem
optet scri
ptorem.
Aristopha
nes re suo
nominet
vocabulo.
Laus Thu
cydidis.
Scribendi
legē tulit.

Thucydi
des utilita
te historię
finē esse di
cit.
Nūc de Sti
lo agit.
Polybium
notat.

hæc posteri lecturi essent, minime enī mireris, si nunc illa
laudāt & amplectūtur, Etenī haud minuta quadā inescan
tione ista, vnusquisq; beneuolentiā nostrā expiscaturū se
sperat. ¶ Idcirco Homero nonnulli, etsi fabulose multa
de Achille retulerit, fidē tamē adhibere solēt, hoc vno ad
veritatis demonstrationē vtentes argumento, q; nō de vi
uo, sed iam vita functo scripserit, haud enī cuius rei gra
tia mentiri debuisset, inueniūt. ¶ Talis igit mihī scriptor
existat, intrepidus, incorruptus, ingenuus, liberæ linguæ
ac veritatis amicus, quiq; (vt Comicus inquit) ficus ficus
scapham vero scapham nominet, non liuori, non amici
tiæ indulgeat, nemini parcat, nullius ducat misericor
dia, nullo corripiatur pudore, nō animo flectatur, iustus
sit iudex, omnibus beniuolus, vsq; adeo, vt ne quid alteri
plus iusto tribuat, peregrinus in libris, sine ciuitate, suis
viuēs legib; rege carēs, haud cōsyderās, an illud seu ali
ud cōueniat, sed quid factum sit enarret. ¶ Admodū igit
recte Thucydides fanciuit, virtutēq; historicā ac vitii se
creuit, cum vidisset ingenti esse admirationi Herodotum
adeo, vt libri eius Musarum noībus appellari meruerit,
quos suppellectilem potius esse dicit ad perpetuam scri
bendi normā, q̃ in præsens certamen, nec fabulositatem
amplecti, sed veritatem rerū gestarum posteris relinque
re, decere asserit, vtilitatisq; rationē assignat, quā prudēs
quisq; finem esse historię censere debet, scilicet, si quādo
iterum similia accidāt, vt hoīes (inquit) ad præscripta re
spicere, sicq; rebus publicis bene vti valeāt. Igit qui men
tem talē sortitus sit, mihi scriptor obtingat. ¶ Quantū ve
ro ad stilum, vimq; pertinet elocutionis, haud vāhemētī
illa & aspera, necnō piodis frequēti, argumētatiōibusq;

contorta, reliquæve Rhetoricæ acrimonia, nimis argute
 scripta sua inchoet, sed sedatius incedat. ¶ Sententiæ ve- Tractat de
sententiis.
 ro sint ordinatæ, densa, & sibi instâtes. At dictio sit aper- Dicendi
modus.
 ta & civilis, & quæ insigniter materiam ppositâ ostendere
 valeat. Quæadmodû enî loquendi libertatē ac veritatem
 scriptoris menti, Scopum cōstituimus. Ita & eloquutioni
 ipsius, vnus ac potissimus est scopus, aperte demonstra-
 re, ac dilucide res gestas enarrare, nō verbis abstrusis, ex-
 orbitantibusve, neq; plebeis illis ac cauponariis, sed vt
 multi intelligāt, eruditi vero laudent. ¶ Oratio præterea Oratio si-
guris care-
at crebris.
 figuris ornatur nō molestis, maxime vero in affectatis, ac
 minime ambitiosis. Alioqui iuri opipare nimis condito, Sententiæ
ad gravita-
tē poeticā.
 similis reddetur sermo, ¶ Sententiæ vero, ad magnificam
 illam poeticā & elaram accedant gravitatē, de qua obiter
 participet, præcipue cum ordinibus structis, infesto mar- Lucianus
hic obser-
uat quæ p-
cipit.
 te, naualive configit certamine. Opus enî tum erit poeti-
 co aliquo vento, qui classem secūdo impellat flatu, quiq;
 in altû, summasq; p vndas naues puehat. At stilus inte-
 rim p terrā incedat, verūtamē sublimitati ac venustati re-
 rum enarrandarū adaptando se extollar, & quoad fieri po-
 terit, assumilet, non peregrinabundus, neq; intempestiuæ
 debacchabundus. Prælicenter etenî euagari, & in poeti-
 cū furorē præcipitari, periculū est maximū. Idcirco præ-
 cipue sunt tum habenæ moderandæ, ac cohibendæ, cum
 haud obscurum sit, ex insolentia nimia, morbū non exi-
 guum generari. longe igit fatius erit, vt cū mēs equo ve-
 hatur, eloquutio pedestris, apprahēsa sella, ne ab impe- Cōpatio.
Structura
verborum.
 tus derelinquat vehementia, cursu subsequat, ¶ Atqui
 verborū structura vtendum est media & tpata, nō nimis
 remota & circumducta, Asperū etenî, neq; muneris fer-

Ordo rerū

Vt prisci
annales &
Sisenē his-
toria.
Sumptum
ex Illiade
libro xliii.
Illius emu-
latione.

Illustris qd
piam Thu-
cydidis ex-
pemlo.

Egrege
docet.

Nulli oc-
casioni de-
sit.

me (vt a multis fit) copulata, hoc nāq; culpabile est, illud
vero audiētibus insuaue. ¶ Caterum res ipsa nō sunt vt
fors tulit cōponenda, sed laboriose & anxie eadem sapi-
us recensere oportet, & maxime quidē præsente & intro-
spicientē Sin minus, saltim eos imitari, q; fideliter res ge-
stas enarrant, quosve suspicari q; valeat, quā minime vel
ad gratiā, vel ad odiū addere, vel demere. Inde etenī cō-
iectura initiū sumet, verisimiliora scriptorē illū cōposuisse.
¶ Postq; vero cuncta seu pluriā collecta fuerint, primo
ex eis cōmentaria quā dā cōtexat, ac in corpus rude & in-
forme redigat. Deinde ordinē adhibeat, cultū inserat, sti-
lum ornet, aptet & concinnet, penitusq; tum Homericō si-
milis sit Ioui, iam Thracū equestriū terrā spectanti, iam
vero Mysorū pariter & ipse quæ sunt Romanorū sepe-
ratim inspiciat, nobisq; significet, qualia videant sibi ab
excelso cōtemplanti. Dehinc Persarū quoq;. Inde vtrāq;
cōsideret partē, num manus sint cōserturi, cūq; acies iam
instruunt nō ad partē vnā respiciat, neq; equitē vnū, seu
peditē, nisi Brasidas q; psiliat, seu Demosthenes muniti-
ones incidat, Primū duces intueat, & si qd præceperint,
num milites audierint, quo modo, qua rōne, quo ve consi-
lio illos collocarit, ex ordine referat. ¶ Postq; vero cōgressi
fuerint, cōe sit spectaculū, & quæ gerunt tanq; in librātū
expendat, vnaq; psequat, & vna fugiat, hisq; oib; men-
sura adhibeat, haud ad facietatē tñ, nec insolēter, neq; iu-
ueniliter, sed facile cūcta absoluat, sistēs illic vbi hæc, ad
illa (si res vrget) transeat, inde reuertat, solutus, cū illa vo-
cauerint, ad oīaq; festinet, & quantū possibile erit, vno ac
eodē tpe singula ptractet, ab Armeniaq; in Mediā trans-
uolet, inde eodē impetu in Hiberiā pgat, postea in Itali-
am, ita vt nullū tempus intermittat. Maxime vero specu-

lo illini, lucido, & exacto centro, silem representet mentē
 Siquidē q̄les rerū imagies suscepit, tales quoq; illas red-
 det/ distortū vero seu decoloratū, a lteriusve formæ nihil,
 nō enī Rhetorum more scribit, sed vt exponenda sunt, ita
 enarrant, iam enī sunt gesta/ Sic aut ordinare & dicere ea
 oportet, vt nō quærendū sit illis, qd dicāt, sed qualiter di-
 cant. ¶ Proinde penitus arbitrandū est, historiæ scriptorē
 Phidia seu Praxiteli, aut Alcameni, vel alii illorū cuipiā
 silem esse oportere/ Etenī neq; illi aurum, seu argentū, vel
 ebur, aliamue materiā faciebāt, sed eā iā existentē, Ela i,
 aut Athenienses, aut Argini, erogātes, antea disposuerāt,
 Illi vero dumtaxat formabant & secabant ebur, inde po-
 liebant, glutinabāt, cōcinnabāt, ac flosculorū instar auro
 inspergebāt, Siquidem illud ars eorū erat, vt affabre mā-
 teriā adaptarēt/ Tale igit̃ historici opus erit, vt res orna-
 te disponat, ac p virili eas q̄ euidentissime representet/
 Cū vero auscultator, quæ dicunt, subinde se cernere arbi-
 tratur, Interimq; laudibus psequit̃, iam tū exacte labo-
 ratū est, debitamq; laudē in ope historico cōsequutus est
 Phidias. ¶ Cūq; pata sunt iam oīa, absq; procemio qñq;
 ordiat, vtpote, cum res, vt qd præmittāt nō admodū vr-
 get/ Eandē tñ vim habente principio utat, quo manifeste
 indiceat, quib⁹ de reb⁹ sit dicturus/ Cum vero procemiū
 facit a rebus duab⁹ tantū, nō a tribus (vt rhetores facere
 solent) inchoet/ Nam quicqd ad beneuolētiā attinet, præ-
 termittat/ Audientesq; tantummodo attentos seu dociles
 reddat/ Id fiet, si ostendet, qd de rebus magnis, vel necessa-
 riis, seu domesticis aut vtilibus verba sit facturus/ Intelle-
 ctu vero facilia, luculentaq; sequētia efficiet, si causas ex
 ordie exposuerit, rerūq; gestarū capita cōmode distixerit

Quicq;
 musca faci
 unt Elephā
 tem.

Cōpatio

Nominat
 Phidiā p
 pter exce
 lentiam.
 Quō histo
 ria sit icho
 anda.

Attenti
 quō fiant.
 Dociles
 quomode

Herodoti exordium. Talibus vñ sunt procemiis scriptorū excellentissimi. Herodotus quidem, ne facta temporis lapsu deleant, cum magna sint & miranda, victoriasq; Græcorum calamitatesq; ostendant Barbarorū. Thucydides vero, & ipse sperans bellum illud fore memorabilius, ac superiorib⁹ maius, quādoquidem calamitates maximæ in illud inciderint. ¶ Procemii vero magnitudo, pportione sua rebus recte cōueniat, seu plongatione, siue abbreviatione, ab illoq; ad narrationē contextilis ac ductilis sit transitio. Reliquum enī historiæ corpus, reuera nil aliud, q̃ perpetua est narratio. Quapropter virtutibus illustret ppriis, leuiter ac plane pcedendo, æqualiter tamē, ne pmineat, ne ve deprimat. Dehinc manifeste dicendi exornet elegantia, parata (vt dixi) ac rerū gestarum cōnexionē decorata. Sic enī cuncta absoluta ac perfecta reddet. ¶ Cumq; in principio satis elaboratū fuerit, introducat secūdū, priorū cohæres, & catenæ instar cōplicatum, ne historiæ corpus truncū remaneat, neve narratiōes sint q̃ plurimæ, ac inuicē cōfusæ, sed semp primū secūdo, nō solū sit vicinū, verū & coniunctū, ac magnopere pmixtū. ¶ Celeritas vero oīm maxie est vtilis, præcipue vero vbi inopia narrādorū impedimento nō fuerit. Hanc autē nō tam a vocabulis seu verbis, q̃ a rebus ipsis sumere oportet. Dico autē si exigua ac minus necessaria transcurras, magnaq; sufficienter enarres. Immo vero plurima omittas. Haud enī cum amicos conuiuio acceperis, omniaq; parata fuerint, Propterea in mediis bellariis, & alitibus, totq; ollis ac apris, necnon leporibus, & luminibus, Saper dein appones, vel fabas, etiam si tale quid coctum fuerit. Siquidē viliora illa negliges. Maxime vero in montiū, mœnium,

Procemiū.

Narratio.

**Breuitas i
enarrandis
rebus.**

Cōpatio

**Piscis vilis
simus qui
& Coraci
nus.**

& fluminum descriptione, temperandū est, ne insolenter
 vim verborū ostentare, historiamq; prætermittendo, rem
 tuam agere videaris. Sed vtilitatis & claritatis gratia pa-
 rumper delibando transibis, viscum in hac re, omnemq;
 escam talem euirās. Quēadmodum & Homerū magna-
 nimiter facere cernis, quāuis enī poeta existat, Tantalū
 tamen, Ixionē, Ticyūq; ac reliquos cursim præterit. Qd
 si Parthenius, vel Euphorion, seu Callimachus dixisset,
 quotnam putas carminibus, aquā ad Tantalī labia vsq;
 perduxisset? Dein quot Ixionē circumrotasset. Quīmo,
 Thucydides ipse, paucis, in tali dicendi genere vsus est
 Consydera etenī, q̄ subito absistat, cum machinā, seu ob-
 sidionis figurā necessariam & vtilem describit, vel etiam
 vbi ciuitatum situm, aut Syracusanorū portum ostendit.
 Atqui cum pestem enarrat, q̄uis prolixus esse videat, si
 tamē res exactius cōsyderaueris, sic ipsius celeritatem co-
 gnoscēs, nam a rerum gestarū copia, q̄uis fugiēs, tantum
 nō obruitur. ¶ Cum vero aliquando orantē quempiā in-
 troducere oportebit, præcipue psonæ cōgruētia, rei q; pe-
 culiaria dicantur, ac ea q̄ manifestissime, pmissum est ta-
 men aliqñ rhetorisare, eloquētiæq; vim palam ostendere.
 At laudes ac vituperatiōes admodū sint paræ, accōsyde-
 ratæ, omniq; careant calumnia. Et quoniā extra forū ver-
 santur, demonstratiuæ, acceleratæ, ac minime intempesti-
 uæ existāt. ¶ Si secus fiet, cum Theopompo merito quis
 culpabitur, odiose plurimos accusanti, & hac in re adeo
 imorāti, vt poti⁹ accusare, q̄ res gestas enarrare videat.
 ¶ Porro, si fabula quæpiam inciderit, exponēda quidem
 erit, nō tamē omnino cōfirmāda, sed in medium ponēda,
 quatenus ynusquisq; de illa suopte arbitrio coniciere va-

Eloquenti
am tuam.

In Odissæa
libro xi.

Thucydis
dis brevis
dicendo.

De Cōcio-
nibus nūc
verba facit
Nōnunq;
in historia
eloquentie
vires osten-
dere licet.

Theopom-
pus arguit
q i Philip-
pi amicos-
acriter iue-
ctus est.
Quō fabu-
la scribēda

Potius fu-
ra q̃; prae-
sens histo-
ria fama
quærenda.

Strabo li.
xvii. & Pli-
nius libro
xxxv. me-
minit.
Paretonia
Ciuitas iu-
cta Alexan-
driam quã
& Ammo-
niam vo-
cant Au-
thor Ste-
phanus.
Ptolomei
Philadel-
phi.
Hæcerat
inscriptio.

Frustra
Drogenis
instar.

leat, fides vero tua min⁹ periditabitur, si ad neutrum in-
clinatioeris. ¶ In summa huius mihi memor esto, sapi-
us illud idem refero, vt nō solum ad præsens respiciendo
scribas, quo nunc existentes te laudibus psequant̃ & ho-
norent. Sed ad vniuersum æuum cōiectando, ad post fu-
turos potius elabores, ac ab illis mercedem scripturarum
tuarū exoptules, vt de te dici queat, vir ille ingenuus, lo-
quendiq; libertate plenus erat, nil adulatoriū, neq; serui-
le protulit, sed cunctis in rebus solam veritatē amplexus
est. Id si qs sapit, præsenti ac tam momētaneæ spei vniuer-
sæ, anteponet. ¶ Cernis ne quid Cnidius ille Architectus
fecerit? cū turrim pulcherrimā, & omniū maximā in Pha-
ro Aegipti fabricaret, vnde p̃ imensum Pelagi spacium,
nocturna nauigantibus ostenderent lumina, ne in Pare-
toniā inciderent, periculosissimā (vt aiunt) ac vnde nullū
pateret effugium. Construens igitur molem, clam in mu-
ri ipsius lapide, suum incidit nomē, cūq; id calce oblinis-
set ac abscondisset, nomen tum regnātis sup̃ inscripsit, cō-
syderans (id quod accidit) vt haud multo post, litteræ cū
tectorio simul opere deciderēt, atq; appareret, Sostrates
Dexiphanis Cnidius diis salutaribus pronauigantibus.
Ita ille nō ad seculum suū, nec vitā prospiciebat breuissi-
mam, sed ad æternitatē, ac tēpus præsens. Quādiu enī tur-
ris illa stabit, tamdiu & ars ipsius pmanebit. Taliter ita-
q; historiā quoq; cum veritate potius ad spem futurā, q̃;
cum adulatione ad oblectationē eorum qui nūc laudant̃
conscribere oportet. Hæctibi regula & amussis historiæ
iustæ, qua si qui metiri voluerint, bene erit, ac in vsum de-
centem a nobis scriptum est, Sin minus dolium circūuo-
lutum est in Cranio,

REVERENDO AC LONGE PRAESTAN-
ti viro Domino Jacobo de Bannissis, Caesareae Maie-
statis a consiliis & secretis Decano Tridentino dignissi-
mo Bilibaldus Pyrckheymer S P D.

Ab Imperiali aula, quæ tum in Oeni celebrabat ponte
te insalutato, vir Clarissime, abire coactus sum, quoniã il-
lustrium Bauariæ ducum controuersia, ob quam a Re-
pub: nostra, illac legatus eram, iam finẽ sortita esset, tuq;
Maiestatem Cæsareã, confestim ad Caprearum venatio-
nem, in saltus auios, præruptaq; môtium cacumina per-
gentẽ, insecutus fuisses/ Domũ interim regressus, Lucia-
ni Samosatensis illius, Salsi ac omniũ facetissimi, cõmen-
tarium de destruenda historia, e græco in latinũ (etsi tot ne-
gotiis onustus) verti/ In quo, nõ solum scriptorũ ineptias
vt assolet, vafre præstringit, ac mordendo irridet, Sed &
graphice, quo pacto historia sit texenda, præter cõsuetu-
dinem instruit/ Illum igitur Cæsaream maiestatem, tanq;
maioris vt nosti, moliminis præcursorẽ, adire iussi, addi-
to mādato, vt te imprimis cõueniret, pariterq;, neglectũ
officium meum suppleret, ac Critolai lance se expendẽ-
dum, seu maius Aristarchi obelis transfigendum, exhibe-
ret, haud ignarus, me fusam illam ac vberriam græce lin-
guæ elegantia, orationisq; agmen rotundum, ac modulo
numerosũ venustũ, nequaq; repræsentaſſe/ quis enĩ præ-
stare id valeret? Vtrum vero tumultuaria, & nocturna in-
terprætatiõe ista, a rebusq; forensibus, & seuerioribus le-
gum studiis suffuratis lucubratiunculis, præciũ opere fe-
cerim, seu doctis satisfecerim auribus, ex tuo ac aliorum
eruditorum pendeat iudicio/ Quapropter, ne mei labar

ris amore, censuræ perq̃ emunctæ, celeberrimū Diui Se-
baldi Præpositum Melchiorem Pfintzing, cōterraneum
meum, Sebastianū Sperantium Præpositum Brixensem
dignissimū, Ioannem Stabiū Mathematicū & Historio-
graphum insignem, adhibebis/ quos omnes honoris ac
eruditionis gratia apello/ vt cum tecū hæc musarū cater-
ua scriptis meis album adiecerit calculum, tum demum,
Imperatoriam Maiestatem, religiose adorādi, vestra cō-
mendatione, Luciano meo licētia cōcedat/ Proinde, q̃ ti-
bi homini in rebus tam arduis occupatissimo, subciliua
hæc nugalia, subcisiuis horis examinanda offero, haud
(sat scio) moleste feres, quandoquidē, cum sis eiusdē Mu-
sæ vir, studia hæc leuiora, tanq̃ oblectamenta quædam,
haud penitus aspernaris, Sed animi laxandi gratia (vt
& mihi euenire solet) ad suauiā & blanda hæc ocia, poti-
us q̃ negocia, sæpissime diuertis/ Boni igitur cōsules, &
vt tua est humanitas benigne excipies, quæ tibi iam sin-
cero & candido offero animo/ Incertus plus te suspiciam,
amemve/ Non solum quoniā inter primores polleas au-
licos, seu q̃ auctoritate, & gratia, plurimū apud Maiesta-
tem præstes Cæsaream/ Verumetiā quoniā rerū prudē-
tia, animi p̃bitate, eruditione singulari, vsu, & experien-
tia, opido q̃ inter cūctos excellas homines/ adeo, vt ma-
ter natura, nō nouerca, tot virtutibus te nō solum omasse
sed potius cumulasse videatur/ Veruntamē ne nil mode-
stix tuæ tribuisse videar, facius fortassis erit stilo tempe-
rare, q̃ parum digna de te in mediū proferre/ Vela igit̃
cōtraham, obseruantissime ac iucundissime mi Bannissi,
laudesq̃ tuas innumeras, longe meliorib⁹ olim celebran-
das, iam referuo/ Interim mei memor vale, ac Xenophon

ris de rebus Græcis libros septem, in latinum a me ver-
sos, si saltim præ nimis occupationibus breui recogno-
scere licebit, tantum nō in manibus habere existima. Nu-
rembergæ Kal. Decembris Anno ab humanæ salutis
instauratione M, D, XIII.

Finit Lucianus de ratione conscribendæ
historiæ, Impræssus Nurembergæ
per Fridericū Peypus Men-
se Marcio Anno.
M, D, XV.

DIVO MAXIMILIANO SEMPER AV.
GVSTO FOELICITER IMPERIVM
MODERANTE,